

**ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТІ**

«БЕКІТЕМІН»

Қабылдау комиссиясының төрайымы,
университет ректоры

Ж.А.Темирбекова

2023 ж.

**«D001-Педагогика және психология» білім беру бағдарламасының тобы
бойынша докторантураға түсу емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Дайындау бағыты: 8D011 – Педагогика және психология
Білім беру бағдарламалар тобы: D001 – Педагогика және психология

Әзірлеген:

Педагогика және
психология
кафедрасының
меңгерушісі

Рысбекова Айман
Қалышбаевна

Келісілді:

Академиялық
мәселелер бойынша
вице-ректор

Идрисова Эльмира
Қайсарбаевна

Әлеуметтік-
гуманитарлық
ғылымдар
факультетінің
деканы

Абжалов Сұлтанмұрат

Педагогика және
психология
кафедрасының
меңгерушісі
Факультеттің оқу-
әдістемелік
комитет төрағасы

Рысбекова Айман
Қалышбаевна

Джумадуллаева Асел

Педагогика және психология кафедрасы отырысының
2023 ж. « 14 » 04 № 8 хаттамасы.

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар факультетінің оқу-әдістемелік комитет
отырысының 2023 ж. « 17 » 04 № 9А хаттамасы

Университет оқу-әдістемелік комитет отырысының
2023 ж. « 18 » 05 № 10 хаттамасы.

Мазмұны

1.	Сипаттамасы	4
2.	Нормативтік сілтемелер	4
3.	Жалпы ереже	4
4.	Бағалау критерийлері	5-6
5.	Ұсынылатын эссе тақырыптары	8
6.	Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі	8
7.	Емтихан пәндерінің мазмұны	8-16
8.	Ұсынылатын әдебиеттер тізімі	17

1. Сипаттамасы

Бағдарламаның мақсаты білім беру бағдарламаларының топтары бойынша докторантураға түсу емтихандары үшін емтихан материалдарының үміткерлер үшін түсіндірмесі болып табылады.

Жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларына сәйкес докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтиханының нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

Докторантураға түсу емтиханы эссе жазудан, докторантурада оқуға дайындық тестін тапсырудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

2. Нормативтік сілтемелер

– Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 «Білім туралы» Заңы (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген нұсқасы жаңа редакцияда ҚР 04.07.2018 № 171-VI);

– Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 15 сәуірдегі № 88-V «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Заңының 10-бабының 1) тармақшасы,

– «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы, ҚР БҒМ 06.05.2021, 24.05.21 жылғы №, 207, 241 өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы бұйрықтары;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Жарғысы;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті Кеңес мәжілісінің шешімдері;

– Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің жоғары білімнен кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша магистратура, резидентура, докторантураға оқуға қабылдау ережесі;

– Қабылдау комиссиясының шешімдері.

3. Жалпы ереже

1. Докторантураға магистр дәрежесі және кемінде 9 ай жұмыс өтілі бар немесе медициналық мамандықтар бойынша резидентурада оқуын аяқтаған Қазақстан Республикасының азаматтары мен шетелдік азаматтар қабылданады.

2. Шетелдік азаматтар мемлекеттік білім беру тапсырысы негізінде тегін оқуға арналған конкурсқа Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар мен келісімдерде көзделген жағдайларда ғана қатыса алады.

3. Докторантураға қабылдау білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандарының нәтижелері бойынша конкурстық негізде жүзеге асырылады.

4. Докторантураға түсу емтиханы эссе жазудан, докторантурада оқуға дайындыққа тест тапсырудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

5. Түсу емтихандарын өткізу және докторантураға қабылдау кезеңінде ЖЖОКБҰ-да түсу емтихандарын қабылдау үшін пәндік емтихан және апелляциялық комиссиялар құрылады; эссені тексеру үшін жеке комиссия құрылады.

6. Докторантураға түсушілердің өтініштерін қабылдау күнтізбелік жылдың 3 шілдесі мен 3 тамызы аралығында, білім беру бағдарламаларының топтары бойынша түсу емтихандары күнтізбелік жылдың 4 тамызы мен 20 тамызы аралығында, қабылдау 28 тамызы аралығында жүргізіледі.

4. Бағалау критерийлері

4.1 Сұхбатты бағалау критерийлері

Әңгімелесу оқуға түсушінің кәсіби және жеке қасиеттерін, ғылыми - зерттеу немесе эксперименттік-зерттеу жұмыстарын жүргізу әлеуетін бағалауға бағытталған.

№	Критерийлер	Дескрипторлар	Балл
1.	Мотивация	Таңдалған ББ бойынша докторантурада оқу және белгілі бір ЖОО-ға түсу үшін уәждерді дәлелдеу. Оқу аяқталғаннан кейін кәсіби және жеке өсу перспективаларының көрінісі.	5
2	Зерттеу құзыреттілігі	Белгілі бір пән саласындағы ғылыми-зерттеу қызметі үшін қажетті зерттеу дағдылары мен тәжірибеге ие болу.	6
3.	Креативтілік	Стандартты емес ойлау, проблемаларды, ситуациялық есептерді шешудің шығармашылық және балама тәсілдері.	5
4.	Коммуникативтілік	Өз көзқарасын қысқаша, өкілдік, логикалық, дәлелді түрде жеткізе білу, жалпылау және қорытынды жасау. Тілдерді білуі.	4
Максималды балл саны			20

4.2 Эссені бағалау түрлері мен критерийлері

Теориялық білім, әлеуметтік және жеке тәжірибе негізінде өз дәлелдерін құру қабілетінде көрсетілген аналитикалық және шығармашылық қабілеттердің деңгейін анықтау үшін эссенің келесі түрлері ұсынылады:

Эссе	Сипаттамасы	Эссе көлемі
Мотивациялы	Оқуға түсушінің ғылыми-зерттеу қызметіне ынталандыру себептері туралы дәлелдемесі (research statement)	250 сөзден кем емес
Ғылыми-талдамалық	келіп түсетін болжамды зерттеудің өзектілігі мен әдіснамасының негіздемесі (research proposal)	
Проблемалық-тақырыптық	Пәндік білімнің өзекті аспектілері бойынша авторлық ұстанымды баяндау	

Эссені бағалау критерийлері

Критерийлер	Дескрипторлар	Балл
Тақырыпты ашу тереңдігі	Мәселе теориялық деңгейде, ғылыми терминдер мен ұғымдарды дұрыс қолдана отырып, әртүрлі көздерден алынған ақпарат қолданылады	2
	Мәселені ашу кезінде өзіндік көзқарас (ұстаным, көзқарас) ұсынылған	1
Дәлелдеу, дәлелдеу негізі	Дәлелдердің болуы, себеп-салдарлық байланыстарды анықтау, жеке адамнан жалпыға, жалпыдан жеке адамға ойлау қабілеті.	3
Композициялық тұсаукесердің тұтастығы мен қисыны	Композициялық тұтастықтың болуы, эссенің құрылымдық компоненттерінің логикалық байланысы, қорытындылар мен жалпылаудың болуы	2
Сөйлеу мәдениеті	Академиялық жазудың жоғары деңгейін көрсету (лексика, ғылыми терминологияны білу, грамматика, стилистика)	2
Максималды балл саны		10

4.3 Білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханның құрылымы мен мазмұны

Емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады:

Блоктар	Сұрақ сипаты	Ұпай саны
1-ші сұрақ	Теориялық-теориялық білімнің деңгейі мен жүйелілігін анықтайды	10
2-ші сұрақ	Практикалық-функционалдық құзыреттіліктің қалыптасу дәрежесін анықтайды (пәндік салада	15

	әдістерді, технологиялар мен технологияларды қолдана білу)	
3-ші сұрақ	Зерделенетін пән саласын жүйелі түсінуді, зерттеу әдіснамасы саласындағы мамандандырылған білімді анықтайды (жүйелік құзыреттер)	15
Максималды балл саны		40

Емтихан сұрақтарын тұжырымдау кезінде Дублин дескрипторларына, Блум таксономиясына сәйкес болу керек, сондықтан үміткерлердің жауаптарында пән саласындағы жүйелік түсініктерді, зерттеу әдіснамасы мен әдістерін білу, идеяларды сыни талдау, синтездеу және бағалау қабілеттерін анықтауға болады.

Емтихан билетінің сұрақтарына жауаптарды бағалау критерийлері:

Сұрақ	Бағалау критерийі	Балл саны
1-ші сұрақ	зерттелетін пәндік саланың негізгі үдерістері туралы білімдерін көрсетеді; мәселенің ашылу тереңдігі мен толықтығы	5
	талқыланған мәселе бойынша өз пікірін қисынды және дәйекті түрде білдіреді	3
	ұғымдық-категориялық аппаратты, ғылыми терминологияны меңгерген	2
	Жиыны	10
2-ші сұрақ	пәндік саладағы мәселелерді шешу үшін әдістер, техникалар, технологияларды қолданады	7
	құбылыстарды, оқиғаларды, процестерді салыстырады, классикалайды; практикалық дағдылар негізінде қорытынды жасайды және жалпылайды	5
	әр түрлі көздерден ақпаратты талдайды	3
	Жиыны	15
3-ші сұрақ	теориялық және практикалық әзірлемелерді, ғылыми тұжырымдамаларды және ғылым дамуының қазіргі заманғы үрдістерін сыни тұрғыдан талдайды және бағалайды	7
	пәндік білімнің негізгі мәселелерін түсіндіруде әдіснамалық тәсілдерді синтездейді	5
	процестерді, құбылыстарды, оқиғаларды талдау кезінде себеп-салдарлық байланыстарды анықтайды	3
	Жиыны	15
	Барлығы	40 балл

4.5 Оқуға дайындыққа тест өткізу рәсімі

Докторантурада оқуға дайындық тесті сыни (қарапайым математика, ақпараттың әртүрлі формаларын интерпретациялау) және аналитикалық (академиялық және ғылыми-көпшілік мәтіндерді талдау, жасырын заңдылықтарды, себеп-салдарлық байланыстарды анықтау) ойлау деңгейін анықтауға бағытталған.

Тест тапсырмаларының саны – 30; оның ішінде сыни ойлауға – 15; аналитикалық ойлауға – 15.

5. Ұсынылатын эссе тақырыптары

1. Ұстаз - ұлы тұлға
2. Мен және менің мамандығым
3. Ұрпақ тәрбиесі-болашақ тірегі
4. Менің кәсіби ұстанымым
5. Үштілді білім беру- құзыретті тұлғаны қалыптастырудың кепілі
6. «Абай жолы» -рухани дәстүр мектебі
7. Жаңартылған білім – болашақтың кепілі
8. Бәсекеге қабілетті жеке тұлға
9. Жаңартылған білім мазмұнындағы кәсіби ұстаз
- 10.Сапалы білім - сәулелі болашақ
- 11.Менің педагогикалық философиям
- 12.Менің білім алушыны тәрбиелеуге қосқан үлесім
- 13.Менің мұғалім мамандығы туралы ойларым
- 14.Педагогикалық мәдениет-ол адам әлемі
- 15.Білім сапасы: түсінігі, тәсілдері, үрдістері
- 16.Білім берудің нәтижелілігі. Білім беруді арттыру жолдары
- 17.Өмір бойы білім алу-ол табысқа жету жолы
- 18.Жақсы мұғалім болу-бұл мамандық па немесе өмірлік ұстаным ба
- 19.Мен неліктен бұл мамандықты таңдадым..
- 20.Менің Тәуелсіз Қазақстаным

6. Емтихан бағдарламасына енгізілген бейіндік пәндер тізімі

1. Педагогикалық зерттеулер әдіснамасы
2. Педагогиканы және психологияны оқыту әдістемесі

7. Бейіндік пәндерінің мазмұны

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ӘДІСНАМАСЫ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Зерттеу үдерісінің құрылысы мен мазмұны

Пәннің мақсат және міндеттері. Ғылым туралы жалпы түсінік. Ғылым және зерттеуші-ғылым. Педагогтың зерттеушілік қызметі. Педагогикалық зерттеу туралы түсінік. Қазіргі уақыттағы педагогикалық зерттеулердің

теориялық негіздері және мәселелері. Білім беру теориясы және әдістемесінің мәселелері. Оның даму бағыттары. Зерттеулік ізденістің көздері мен шарттары. Зерттеу логикасы туралы түсінік. Зерттеу тақырыбын және оның өзектілігін анықтау. Зерттеу мәселесін қою. Зерттеу мақсаты, болжамы мен міндеттерінің байланысы. Зерттеудің әдістемесі туралы түсінік. Зерттеудегі қазіргі әдіснаманың тұжырымдамалары.

Педагогикалық зерттеудегі негізгі ұғымдар, түсініктер мен терминдер жүйесі

Тарихи-педагогикалық факт, құбылыс, үдеріс. Педагогикалық көзқарас, ой, мұра. Тарихи-педагогикалық ұғымдар, түсініктер, терминдерді қолдану жолдары. Тарихи-педагогикалық зерттеудегі терминдер жүйесі: дерексіздендіру (абстрагирование); аксиоматикалық әдіс, амбиваленттілік, талдау, аксиология, антропология, архитип, архивтану, мәліметтер базасы, мәліметтер банкі, мүмкіндік, дерексізден нақтыға көшу, тарихи уақыт, тарихи бүкіл әлемдік, герменевтика, гипермәтін, диохрондық әдіс, идеализация, идеалды, тип, идеология, идеографикалық әдіс, изоморфизм, ақпарат, (педагогика тарихындағы, тарихтағы) ақпараттандыру, тарихилық, тарихи-гинетикалық әдіс, тарихи-жүйелі әдіс, тарихи-салыстырмалы әдіс, тарихи-типологиялық әдіс, тарихнама, тарихи информатика, тарихи заң, тарихи таным, тарихи дерек көз, ұғымдар, квантитация, классификация, кластерлік-талдау, тарихи мәдениет, логикалық, бұхаралық деректер, машинамен оқылатын құжаттар, менталитет, әдіс, әдіснама, таптық талдау әдісі, көп мөлшерлік, статистикалық талдау, модельдеу, модель, мультимедиа, қажеттілік, объективтілік, сипаттама, парадигма, тарихи таным, ғылыми түсінік, семантика, семиотика, синтез, жүйе, жүйелік, кездейсоқтық, құрылым, мән, граф теориясы, типология, тарихи факт, факторлық талдау, формация, формализация, функция, құндылық тұғыры, өркениет, циклизм, эмпирикалық, этнология құбылыс, т.б.

Педагогикалық зерттеудің түрлері

Педагогикалық зерттеудің типтері және ерекшеліктері. Тарихи-педагогикалық зерттеудің типтеріне сипаттама: тарихи-ақпараттық, әдіснамалық, теориялық, мәселелік. Тарихи-педагогикалық зерттеу типтерінің критерийлері, әдіснамалық ерекшеліктері. Тарихи-педагогикалық зерттеу түрлері: педагогика тарихын зерттеу; білім беру тарихын зерттеу; педогогикалық тарихын (педагогикалық ойларын, қызметін, ғылыми үлесін) зерттеу. Дидактикалық зерттеулер және оның типтері. Тәрбие және мектепке дейінгі тәрбие мәселесіне арналған зерттеулер. Білім беру ұйымдарын басқару мәселесіне арналған зерттеулер.

Педагогикалық зерттеуге қажетті әдіснамалық тұғырлар және ұстанымдар

Педагогиканың әдіснамасының педагогикалық зерттеудегі рөлі. Педагогика әдіснамасы дамуының негізгі бағыттары. Педагогикалық зерттеуге қажетті әдіснамалық тұрғылар мен ұстанымдары және олардың тарихи-педагогикалық зерттеуде фактілер, құбылыстар мен процестерді зерделенгенде қолданылатын әдіснамалық тұрғылардың сипаттамасы. Педагогикадағы әдіснамалық тұрғылар (подходы) және әдіснамалық ұстанымдар (принципы). Педагогиканың әдіснамасының дамуының негізгі бағыттары. Қазақстан ғалымдарының еңбектеріндегі әдіснамалық тұрғылар. Тарихи-педагогикалық фактілер, құбылыстар, процестерді зерттеу үшін қолданылатын әдіснамалық тұрғылар: жүйелік, мәдеиеттанулық, парадигмалық және т.б. тарихи-педагогикалық таным ұстанымдары – педагогика мен педагогика тарихы ұстанымдарының көрінісі.

Ғылыми-педагогикалық зерттеудің эмпирикалық әдістері

Зерттеудің эмпирикалық әдістерінің мәні, олардың ғылымдағы рөлі. Бақылау. Әңгімелесу. Сауалнама жүргізу. Рейтинг. Білім мекемелері құжаттарын зерделеу. Зерттелуші объектілер көлеміне және құрамына қойылатын талаптар. Тәжірибелік-педагогикалық жұмыстар. Озат педагогикалық тәжірибені жинақтау алгоритмі.

Озат педагогикалық тәжірибені зерделеу және жинақтау

Озат педагогикалық тәжірибе туралы білімінің құрылымы мен мазмұны. Озат педагогикалық тәжірибе түрлері. Зерттеу барысында педагогикалық тәжірибені жинақтап қорыту. Зерттеушінің педагогикалық тәжірибені жинақтау алгоритмі.

Педагогикалық эксперименттің және оның мәні

Зерттеу әдістері жүйесіндегі эксперименттің орны. Ғылыми зерттеулердегі педагогикалық эксперименттің мәні. Педагогикалық экспериментке қойылатын талаптар. Эксперименттің болжамы және міндеттері. Педагогикалық эксперименттің әдістемесі, эксперимент бағдарламасын, материалдарын дайындау. Педагогикалық экспериментті өткізу кезеңдері. Эксперимент нәтижесінің мониторингі.

Педагогикалық зерттеудің теориялық әдістері

Зерттеудің теориялық әдістерінің келешектегі ғылыми ізденістің негізгі қағидаларын жасаудағы және тұжырымдамасын құрудағы рөлі. Зерттеу көздерін, ғылыми-педагогикалық әдебиетті талдау және жинақтау әдістері. Моделдеу, аналогия, ойша эксперимент. Дерексіздендіру және нақтылау. Индукция және дедукция.

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді зерделеу әдісі

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді таңдау және олармен жұмыс тәсілдері. Кітапханалардың әдебиетті іздестіру жүйесімен, альфавиттік және тақырыптық каталогтармен жұмыс, авторефераттар мен диссертациялар каталогымен жұмыс. Жаңа кітаптар мен сирек кітаптарды іздестіру мәселелері. Оқырман қоры, көмекші қоры, көшірме заңдарында жұмыс істеу тәртібі.

Зерттеудің теориялық әдістері

Тарихи-педагогикалық зерттеу. Тарихи-педагогикалық зерттеудің педагогиканың және тәрбие практикасының дамуындағы маңызы. Жалпы ғылымилық әдістер және олардың тарихи-педагогикалық зерттеулердегі орны. Жалпы тәсілдер (қорыту, талдау, жинақтау, абстракция, салыстыру, моделдеу, индукция, дедукция және т.б.). теориялық зерттеу әдістері (идеализация, формализация, ойша эксперимент, жүйелік тәсіл, математикалық әдістер, аксиоматикалық тәсіл, абстракциядан нақтыға және нақтыдан абстракцияға көшу, тарихи, логикалық және т.б.) Жүйелік-құрылымдық талдау. Функционалды талдау. Тарихи және логикалық әдістер. Тарихи-педагогикалық зерттеудің дерек көздері және тарихи-педагогикалық дерекнама. Дерек көздері: мәдени құбылыс және танымның объектісі. Дерек көзі-гуманитарлық ғылымдарының даму бағыттарын көрсетуші.

Педагогикалық зерттеудің математикалық және статистикалық әдістері

Зерттеу әдістерінің жалпы сипаттамасы. Математикалық және статистикалық әдістердің фактілерді жинақтау мен өңдеудегі рөлі. Әдістерді зерттеу міндеттеріне сәйкес пайдалану жолдары. Математикалық статистиканың педагогикалық зерттеудегі маңызы. Статистикалық әдістер жүйесі.

Педагогикалық зерттеудің әлеуметтік әдістері

Әлеуметтік әдістердің педагогикалық зерттеу үшін маңызы. Іргелі әлеуметтану әдістері және оларды педагогикалық зерттеуде пайдалану. Әлеуметтік әдістердің педагогикалық зерттеудің сапасын арттыруға әсері.

Педагогикалық заңдар мен заңдылықтар туралы түсінік

Педагогикалық заңдар мен заңдылықтардың мәні: «педагогикалық заң», «Педагогикалық заңдылық» түсініктерінің анықтамалары. «Заң», «ұстаным», «ереже» түсініктері және олардың педагогикадағы көрінісі. Педагогикалық заңдардың жіктемесі.

Педагогикалық теория туралы түсінік

Педагогикалық теорияның мәні. «Педагогикалық теория» түсінігінің анықтамасы. Педагогикалық теорияның пәнаралық сипаты. Педагогикалық фактілер мен практикалық тәжірибе-педагогикалық теорияның қалыптасуының эмпирикалық негізі. Педагогикалық теориялар типологиясы және оларға «инвентаризацияның» қажеттілігі. Дедуктивті емес, дедуктивті,

форма, индуктивті-дедуктивті теориялар. Педагогикалық теорияның жасалу әдістемесі. Теорияны тексеру.

Педагогикалық зерттеу нәтижелерін білім беру ұйымдары тәжірибесіне ендіру жолдары

Педагогикалық зерттеулер нәтижелерін оқыту мен тәрбие практикасына ендірудің мәні. Зерттеу ұсыныстарын практикаға ендіру әдістері. Мектепке дейінгі педагогикалық ұымның ғылыми зерттеу нәтижелерін енгізуге дайындығы. Зерттеу нәтижелерін практикаға ендіру жұмысын бағалау. Педагогикалық зерттеу нәтижелері және олардың негізгі түрлері: тұжырымдама, әдістеме, теориялық модель, тарихи-педагогикалық сипаттама, тарихи-педагогикалық идея, заңдылық, тарихи-педагогикалық объектінің даму тенденциясы, даму кезеңдері, тарихи-педагогикалық терминология, Зерттеушілік ізденістің жетістіктерінің өлшемдері. Зерттеу үдерісін және нәтижелерін мониторингтеу.

Педагогикалық және психологиялық диагностика

Қазіргі педагогикалық және психологиялық диагностика. Педагогикалық диагностиканың тарихы. Психологиялық диагностиканың тарихы. Қазіргі психологиялық диагностика психологиялық пән ретінде. Педагогика және психология ғылымында диагноз қою мәселесі. Педагогикалық және психологиялық зерттеулер. Педагогикалық эксперимент. Табиғи эксперимент. Зертханалық эксперимент. Жалпы психологиялық диагностиканың басқа салалармен байланысы. Психологиялық экспериментальді әдістер. Педагогикалық және психологиялық тестердің қолдану аумағы. Тұлғаның психологиялық қасиеттері. Кеңес психологтарының еңбектері. Зерттеулердегі математикалық және статистикалық тәсілдер. Психодиагностикалық тәсілдер. Тесттер. Тест үлгісіндегі диагностикалық тапсырмалар. Өлшем шкаласы. Тренинг. Ашық және жабық сауалнама. Проективті әдіс. Педагогикалық және психологиялық тесттер. Социометриялық зерттеу әдісі.

«ПЕДАГОГИКАНЫ ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯНЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ» ПӘНІНІҢ МАЗМҰНЫ

Педагогиканы оқыту әдістемесінің пәні мен міндеттері

Ғылым және оқу пәні, олардың өзара байланысы, ерекшеліктері. Педагогика оқу пәні. Педагогиканың оқу пәні ретіндегі негізгі даму кезеңдері. Педагогикалық пәндердегі интеграция және дифференциация. Педагогиканы оқыту әдістемесінің пәні. Педагогиканы оқыту әдістемесінің жалпы және жеке бөлімдері. Педагогиканың әдіснамасы. Педагогикалық пәндерді оқыту әдістемесінің даму кезеңдері мен міндеттері.

Педагогикалық жүйе және оның құраушылары.

Педагогика курсының құрылымы мен мазмұны

Педагогика бойынша комплексті жасау ол - ғылыми практикалық проблема болып табылады.

Педагогика курсы мазмұнын қарастыру негіздері. Курсты оқытудың мазмұнына әсер етуші шарттар: ғылымның даму деңгейі; курсты оқушылардың жастық құрамы; тыңдаушының жалпы білімдік даярлығының деңгейі; оқушылардың болашақ кәсіптік қызметінің сипаты; педагогикалық білім берудегі теориялық зерттеудің деңгейі.

Педагогика курсына қарастыруға байланысты негізгі көзқарастар (аксиологиялық, культурологиялық, жүйелік т.б.).

Педагогика курсының мазмұнына жалпы сипаттама.

Педагогика курсына жетілдіру ол педагогика ғылымының және қоғамның әлеуметтік заңына байланысты.

Педагогикалық білімдер жүйесі.

Жоғары мектепте оқытудың қазіргі кездегі теориялары және концепциялары

Дидактика оқытудың теориясы. Түрлі философиялық жүйе негізінде оқытудың дамуы. Оқытудың қазіргі теориялары: оқыту, білім, дамыту, қоршаған ортамен қатынасы, оқудың гуманизациясы, теориясы, жеке индивидуалды оқытудың теориясы. Дидактикалық теорияның дамуындағы саналық принциптің рөлі.

Жоғары оқу орындарының дидактикалық принциптері

Оқыту принциптері туралы түсінік. Оқыту принциптерінің құрылуы және дамуы. Оқыту принциптеріне жеке сипаттамалар: ғылымдық, теория мен практиканың байланысы, оқытудың кәсіби бағыты, оқытудың қияндық дәрежесі мен оқу жүйесіндегі қарым-қатынасы, оқытудың тізбектік мәні, оқудағы жүйелі, қорытынды білім, шығармашылық.

Жоғары оқу орындарындағы оқытудың жүйесі

Білім – оқыту мен оқудың бірлігі ретінде. Жоғары оқу орында оқыту профессиональды іс-әрекетке дайындауға бағыт береді. Студенттердің оқу білу іс-әрекеті оқытушының субъектісіне айналады. Оқыту процесінің теориялық негізі. Табиғат, психологиялық, дидактикалық, әдістеме, жеке пәндердің әдістерін оқыту жүйесіндегі білімді талдауы. Оқыту мен білім, білік дағдының байланысы және олардың айырмашылығы.

Жоғары оқу орындарындағы оқуды ұйымдастыру және жоспарлау. Кафедраның оқу жүйесін ұйымдастыру оқу құжаттарын даярлау, студенттердің оқу іс-әрекетінің сапасының басқа кафедралармен байланыста дамуы.

Педагогиканы оқыту технологиясы

Педагогиканы оқыту үдерісінің ерекшеліктері. Оқушылардың танымдық қызығуларын қалыптастыру үдерісіндегі педагогиканы оқытушының ролі. Оқушылардың танымдық әрекетін арттырудың әдістері. Болашақ мұғалімнің

кәсіптік білім, білік, дағдыларын қалыптастыруына тиімді әсер ететін шарттар.

Педагогиканы оқыту принциптері, оларға сипаттама. Педагогиканы оқытуда дидактикалық принциптерді қолдану. Педагогиканы оқыту технологиясын жасаудың теориялық идеялары. Жоғары оқу орындарындағы педагогиканы оқыту технологиясының компоненттері.

Педагогикалық, оқыту технологиясын құрастырудағы технологиялық карта, оның формалары.

Жоғары оқу орындарындағы лекция және оқу жұмысын ұйымдастырудың басқа формалары мен әдістері

Педагогикалық категориялар. Педагогтардық бірігіп істейтін жұмыстарының ынтымақтастығы. Оқыту әдістері және дидактиканы іс жүзіне асыру. Негізгі оқыту әдісінің сипаттамасы. Дидактика психология, технологиялық тұрғыдан қазіргі заманғы оқу орындарындағы оқытудың теориясы, деңгейі. Лекциялар мен семинардың студенттердің дамуындағы теориялық және тәрбиелік мәні. Лекцияны дайындау және оқуға талап қою. Лекциялардың түрлері. Семинар – теориялық білім және оқу жұмысы мәдениетін ұйымдастыру. Оқытудың әртүрлі әдістеріне мінездеме.

Колледждерде, жоғары оқу орынында педагогиканы оқытудың формалары мен әдістері

Форма, оқыту формасы, әдіс, оқыту әдісі, тәсіл ұғымдар. Оқыту формасының әртүрлілігі, оның дамуы. Аудиториялық және аудиториядан тыс сабақ түрлері. Жеке, топтық, топаралық, ұжымдық оқыту формалары. Сынып-сабақтық оқыту жүйесі. Лекциялар, семинарлар, практикалық сабақтар. Студенттердің өзіндік жұмысы. Педагогикалық практика. Педагогикалық үйірмелер. Педагогика пәні бойынша СҒЗЖ. Педагогикалық оқыту үдерісінде (сөздік, көрнекілік, практикалық, өзара әрекеттік, проблемалық, хабарламалық, т.б.) түрлі әдістерді қолдану.

Модульдік оқыту. Пәнге ену - жоғары оқу орынында оқытудың бір амалы. Педагогикалық мониторингтің әдістемесі.

Қазіргі жоғары мектептегі информатизация және компьютерлік оқыту

Оқу жүйесін информатизация және компьютеризация негізінде жетілдіру. Жоғары мектептің оқу жүйесіндегі информатизация мен компьютеризацияның өзара байланысы. Дәстүрлі оқыту әдістері. Информатизациялық хабарларды жинақтауда арнаулы оқу техникалық құралдарды пайдалану. Оқыту процесінде компьютерлік технологияны жан-жақты қолдану. Ақпаратты кең түрде меңгеру. Студенттерді компьютерлік технологияны меңгертуге дайындау.

Психологияны оқыту әдістемесінің теориялық-методологиялық негіздері

Студенттің оқу іс-әрекетінің психологиясы. Оқу іс-әрекетінің психологиялық теориясы. Оқу, оқу іс-әрекеті, оқыту, үйрену ұғымдары іс-әрекеттің жетекші түрі. Оқу іс-әрекетінің құрылымы. Қажеттілік, міндет, түрткілер, әрекет, операциялар.

Психологиядағы оқыту теориясы. Л.С.Выготскийдің мәдени-тарихи теориясы. С.Л.Рубинштейннің психика мен іс-әрекеттің бірлігі принципі. А.Н.Леонтьевтің іс-әрекет теориясы. П.Я.Гальпериннің, Н.Ф.Талызинаның оқу түрлері мен ақыл-ой әрекетінің сатылай қалыптасуы теориясы. М.И.Махмутованың, А.М.Матюшкиннің проблемалық оқыту теориясы.

Психологияны оқытудың принциптері

Принцип ұғымына сипаттама. Оқытудың ғылымилығы принципі. Оқытудың шамаға лайықтылығы принципі, көрнекілігі, оқудан өздігінен дамуға көшу принципі. Оқудан теориялық ойлауға көшу принципі. Психология пәні бойынша оқыту принциптерін басшылыққа алуды жоспарда көрсету жолы. Психология пәнін оқыту заңдылықтарының өзіндік ерекшеліктері.

Психологияны оқыту барысында студенттердің оқу әрекетін қалыптастыру

Оқу іс әрекеті ұғымына сипаттама. Студенттердің оқу іс әрекеттерінің түрлері. Оқытудың құрылымдық компоненттері. Студенттің оқу әрекетін қалыптастырудың жолдары. Студенттің оқу әрекетін қалыптастыруда негіз болатын ғылыми теориялар (Ассоциативтік-рефлекторлық оқыту теориясы, ақыл ой әрекетін қалыптастыру теориясы, іс-әрекет теориясы және т.б.)

Психологиялық пәндерді оқытуды ұйымдастырудың әдістері

Психологиялық пәндерді оқыту әдістері ұғымына сипаттама, олардың классификациялары. Оқыту әдістерінің түрлері. Оқыту әдістерін таңдау және олардың оқу мотивтері мен қызығушылықтарын қалыптастыруға ықпалы. Психология пәні бойынша оқыту әдістерінің өзіндік ерекшеліктері және олардың классификациялары.

Қазіргі кезеңде психологияны оқытуды ұйымдастырудың формалары және оқу жұмысының түрлері

Оқу сабақтарының формалары, түрлері және өткізу әдістемесі. Оқу үрдісін ұйымдастырудың қағидалары. Оқыту формаларының атқаратын функциялары, оқытуды ұйымдастырудың түрлері. Психология пәнінен лекция түрлері. Семинар сабағы мен практикалық сабақтардың ерекшеліктері. Психология пәні бойынша лабораториялық сабақтар мен іс әрекеттерді ұйымдастыру.

Психологияны оқытудағы лекция сабағы, оның түрлері

Лекцияның негізгі функциясы: ақпараттық, бағдарлау, түсіндіру, сендіру, қызықтыру. Логикалық дәлелдемелердің түрлері: тура, жанама.

Студенттің санасында ұғымдардың қалыптасуы. Лекцияның қызғылықты болуы үшін қажетті психологиялық шарттар. Лекцияны оқу әдістемесі. Лекцияны жеткізудегі мәселелер. Психология пәні бойынша лекцияға әдістемелік талдау жасау талаптары.

Психология курсындағы семинар және практикалық сабақтар

Оқу топтарындағы практикалық, семинар және лабораториялық сабақтар. Оқу дискуссиясын ұйымдастыру және басқару әдістемесі. Тренинг сабақтарын өткізу. Семинар сабақтарының мақсаты мен міндеттері. Психология пәні бойынша практикалық сабақтарды жүргізудің өзіндік ерекшеліктері. Психология пәні бойынша лабораториялық сабақтардың өтілу тәртібі және арнайы жабдықталған кабинеттердің болуы, олардың құрылымдық мазмұны.

Психология курсы оқып үйренудегі студенттердің оқытушының басшылығымен орындайтын өздік жұмыстары

Өздік жұмыстардың міндеттері мен түрлері. Студенттердің оқытушының басшылығымен орындайтын өздік жұмыстарының қиындық деңгейіне байланысты түрлері және оларды қабылдау талаптары. Өздік жұмыстардың қиындық деңгейіне байланысты сатылы тапсырмаларына сипаттама. Өздік жұмыстардың теориялық және практикалық тапсырмаларының түрлері.

Психологиялық білім беруде проблемалық оқыту тәсілдерін пайдалану негізі

Психологиядағы проблемалық оқыту ұғымына түсінік. Проблемалық оқытудың мақсаты мен дәстүрлі оқытудан ерекшелігі. Проблемалық оқытудың дидактикалық шарттары және студент психикасына ықпалы. Психология пәні бойынша проблемалық сабақтарды өткізудің мақсаты мен тақырыпты таңдаудың маңыздылығы. Психология сабағында проблемалық әдісті қолданудың ерекшелігі.

Психологиялық білімді меңгеруін бақылау, бағалау, тексеру

Білімді, дағдыны және икемділікті тексерудің қызметі, түрлері мен әдістері. Студенттердің білімдерін тексеруге қойылатын талаптар. Білімді бағалау және оған қойылатын талаптар. Жоғары оқу орнында психологиялық білімді бағалаудың әлемдік талаптары. Болашақ мамандарды даярлауда құзыреттілікке бағдарлап оқытуда білімді бағалаудың тиімді жүйесіне сипаттама.

Психологияның теориялық және қолданбалы ғылым ретінде оқытылуы

ЖОО-да психологияны оқытудың мақсаты. «Психология тарихы» және «жалпы психология» оқу пәндерінің үлгісінде теориялық психологияны оқытудың әдістемелік ерекшеліктері. Психология пәнін оқытуда

инновациялық ақпараттық технологиялар мен шындыққа жүгіну принципін басшылыққа алудың маңыздылығы. Психология пәнін оқытуда этникалық ерекшеліктерді ескерудің маңыздылығы.

«Жас ерекшелік және педагогикалық психология», «Әлеуметтік психология» оқу пәндерінің үлгісінде қолданбалы психологияны оқытудың әдістемелік ерекшеліктері.

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер:

1. Рысбекова А.Қ. Жалпы педагогика. Оқу құралы. Түркістан, 2017
2. Кішібаева Д., Рысбекова, А., Педагогиканы оқыту әдістемесі. Оқу-әдістемелік құрал. -Түркістан: 2017ж.
3. Тоқсанбаева Н.Қ. Психологияны оқыту әдістемесі. Оқу құралы. Алматы, 2017 ж.
4. Төлешова Ұ.Б., Психологияны оқыту әдістемесі. Оқу құралы. - Алматы, 2018.
5. Дүйсенбаев А., Педагогика: Оқулық / А. Дүйсенбаев. - Астана: Фолиант, 2018. 264 б
6. Ирғебаева Н.М., Психология. Оқулық. Алматы, 2015
7. Садуова Ж., Психологияны оқыту әдістемесі. Оқу-әдістемелік құрал. – Түркістан, 2015ж
8. Таубаева Ш.Т. Введение в методологию и методику педагогического исследования. - Түркістан: Тұран, 2007. - 253с.
9. Исаева З.А. Подготовка магистрантов университета к научно-исследовательской работе. –Алматы, 1996. – 25 с.
10. Жиенбаева С.Н. Педагогикалық ғылыми-зерттеу әдістемесі. – Алматы, 2010. - 116 с.
11. Шабаева М.Ф. Об источниках и методах историко-педагогических исследований. – М., 1987.
12. Васильев К.И. Методы педагогического исследования. - М., 1998.
13. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. – М., 1996.
14. Шакуров Р.Х. Социально-психологические основы управления: руководитель и педагогический коллектив. – М., - 1990.
15. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. СПб: Питер, 2001.

Қосымша әдебиеттер:

1. Математические методы в исследованиях индивидуальных и групповой деятельности. – М., 1980.